

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Eva Åkerlund-Lindos*
 Härad: *Torna* Berättare: *Zrau Nilsson, Ö. Torn nu. 17.*
 Socken: *Ö. Torn, Lund* Berättarens yrke: *möbelsnickare, vaktmästare*
 Uppteckningsår: *1967* Född år *1905* i *Ö. Torn, Lund*

Uppteckningar om Ö. Torn efter omnäm. frågelista.

s. 1-15.

Efterfrågas på varje gård.

- A. Hur mycket håller man sig med i år av; hästar, kor, svin och höns? Väntas några förändringar bli genomförda och varför?
- B. Odling av köksväxter o. dyl. ? Förekommer någon försäljning på Mårtens-
torget av sådant eller annat? Har tidigare försäljning förekommit? An-
sågs den inbringande? När och varför upphörde den?
- C. Gårdens samtliga produkter: till vem och hur avyttras de idag? I vad
mån skiljer sig detta system från det som rådde då sagesmannen var
barn? Ange tidpunkten för uppgifternas giltighet.
- D. Vad sköter maskinstationen om ifråga om jordbruket och vad gör man
själv? Vem började anlita maskinstationen, när gjorde man det själv,
vad till en början med och varför? Vilka fördelar med nuvarande system?
- E. Vad användes ekonomibyggnaderna till idag? Gör orienterande skiss
med angivande av varje byggnads funktion.
- F. Vilka på gården har idag arbete utanför denna, sedan när och varför?
Hur i sagesmannens barndom.
- G. Vid vilka tillfällen i s:s barndom träffades gårdsfolket i hela byn, flera
gårdar (vilka)? Barn och tjänstefolk med? Vilka bjöds i övrigt till
barndomshemmet, t. ex. släktingar och då varifrån och hur ofta?
Stadsbor? Till vilka for man bort på bjudning?
Hur förhåller det sig med umgänget idag på motsvarande punkter. Om
förändringar när och varför?
- H. I vilken utsträckning anlätades i s:s barndom affärerna i stan? Hur för-
värvades kläder, skor etc. Hur idag?
- I. Hade man någon särskild uppfattning om lundaborna, högdragna, likar
etc. Händes det att stadsbor bar sig illa åt mot byborna, hur, när? An-
sågs bönderna på Utmarken och vid Getingevägen vara finare, sämre
eller likar med arrendatorerna i Ö. Torn?
- J. Vilken utbildning fick s. och hans syskon? Hur med egna barn? När
började i byn barn sättas i högre skolor, varför?

Inför framtiden.

Frågorna ställes till arrendatorerna och smeden och eventuell övrig egentlig bybefolkning, således inte till inflyttade studenter och dylika.

- K. Vad tycker ni om planerna att uppföra nya hus i byn för bostadsändamål? Bör det vara hus som går in i den gamla stilen eller går det lika bra med helt moderna villatyper? Vad tycker ni skall göras med ekonomibyggnaderna? Skall de stå kvar för bykaraktärens skull och utnyttas till annat än nu eller bör de rivas? Tycker ni att det från Lund inflyttade korsvirkeshuset gör sig bra eller dåligt i byn? Varför?
- L. Vad tycker ni om att få många stadsbor in i byn? Anser ni att stadsborna på något sätt skiljer sig från byborna i Ö. Tor?
- M. Vad tycker ni om uppsägningen av arrendena? Är det en nödvändig utveckling eller är det orättvist handlat? Vems är i så fall skulden? Känner ni er personligen hårt drabbad av utvecklingen? På vad sätt har era framtidsplaner rubbats? Hur tänker ni göra nu? Vill ni bo kvar i ert hus? Kan ni tänka er några fördelar med utvecklingen? Hur anser ni att andra i byn kommer att drabbas av utvecklingen?

ACC. N:R M. 16742:/.

Östra Torn nr 17, snickeriet

Ivar Nilsson föddes 1905 på Östra Torn nr 17, vilket fadern arrenderade och brukade till 1928. I.N. övertog ej arrendet utan flyttade till ett ^{hus/} på arrendets mark, som ägts och bebotts av två lantarbetarfamiljer. Sedermera friköpte han såväl mark som hus. Han arbetade som byggnadssnickare och utbildade sig till möbelsnickare och fick 1940 gesällbrev från Lunds hantverks- och fabriksförening. Han drev möbelsnickeri och biodling i Östra Torn till slutet av 40-talet - början av 50-talet, då han tog anställning som vaktmästare på Alfa-Laval i Lund. - Han ~~är~~ gift. Paret har inga barn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:2.

A.

nr 17) snickeriet

I.N. hade bredvid snickeriet biodling till slutet av 40-talet och sålde honung på Mårtenstorget. Epphörde med biodlingen då "kraschen" kom efter kriget. Sockerpriserna var för höga för att det skulle löna sig. Dessutom saknade biodlarna organisation.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:3.

B.

(nr 17) snickeriet

Odling och försäljning av köksväxter har inte förekommit.
I.N. sålde honung på Mårtenstorget till slutet av 40-talet, då
sockerpriserna steg och det inte längre lönade sig.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:4.

C.

(nr 17)

På faderns tid producerade gården nr 17 säd, som såldes till spannmålshandlare H. Bengtsson i Lund.

Betorna gick till Arlov. Lastningsplats fanns vid en järnvägsstation, som låg där Dalbykarusellen nu ligger.

Kreaturens slaktades ej på slakterier. Sådana fanns ej, utan privatslaktare kom och köpte djuren och förde dem hem till sina slaktarbodar.

När I.N. var mycket liten såldes mjölken till en mjölkaffär på Stora Tomegatan. Några lantbrukare skiftade om att ~~själv~~ köra in den varje dag. En del av mjölken behöll man själv men kärnade aldrig i hemmet utan köpte smör i stan. De sista åren lämnades mjölken till Lundaortens mejeri. Man hade då gemensam mjölkskjuts.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:5.

D.

(nr 17)

Maskinstation existerade inte på den tiden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

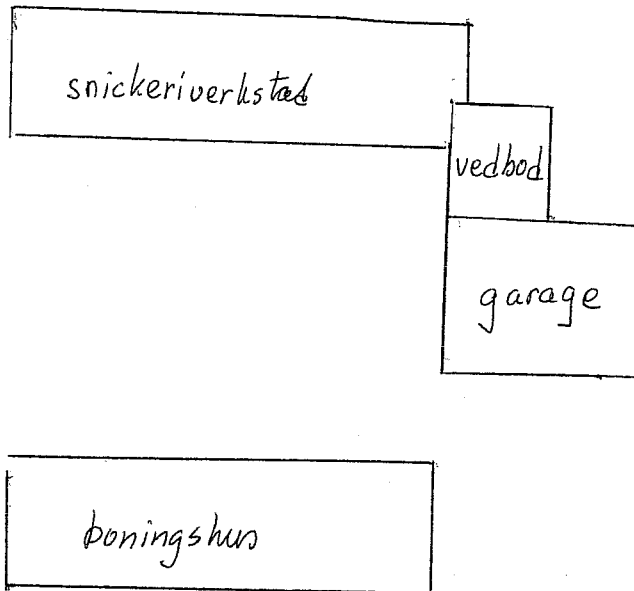
M.

16742:6.

E.

(nr 17) snickeriet

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Östra Tornsvägen

ACC. N:R M. 16742:7.

F.

(nr 17)

I.N. övertog inte faderns arrende, eftersom han inte var intresserad av jordbruket och trodde att det skulle löna sig bättre att såsom snickare var en helt fri företagare. Dessutom är mer intresserad av hantverk. ~~S~~iodling hade ^{han} samtidigt med snickeriet ungf. till slutet av 40-talet. Tiderna ansåg han så dåliga att inte heller detta lönade sig utan tog tjänst som vaktmästare på Alfa-Laval i lund.

Förr förekom det aldrig att någon arbetade utanför gården.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:8.

G.

(nr 17)

Byborna samlades vid högtider och födelsedagar. Man höll stora bröllop och vid begravningar samlades så gott som hela byn.

Barnen var med, men fick alltid vänta till de vuxna ätit. Tjänstefolket, utom gårdens eget folk, var iredel inte med.

Släktingar från Källby och Stora Uppåkra bjöds ganska ofta, ungf. en gång i månaden och själv hälsade man också på dem. De sov inte över utom släktingar som kom från Dalby.

Stadsbor umgicks man med. Troligen var det affärsförbindelser samt släkt.

Numera blir det sämre och sämre med umgänget. Ekonomin tillåter det inte. Bland grannarna umgås man framför allt med Toryds. Man kommer över till varandra och dricker kaffe ibland. Stadsbor umgås paret med också. En del är bekanta från beredskapsåren, då I.N. var inkallad. Fruarna lärde också känna varandra. Tyvärr har en hel del dött. Frun har också en del släktingar i stan.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:9

H.

(nr 17)

I I.N:s barndom handlade man alltid i en speceriaffär, som låg mittför Stortorget. Då innehavaren dog övergick man till en affär, som låg i nuvarande Skånska Bankens hus samt till H. Håkansson. Kläder syddes hos skräddare Larsson på väster, som kom hem till gården. Skor köptes hos Andersson bredvid Håkanssons speceriaffär.

Idag är man strökunder inne i Lund och far ibland till Wessels i Malmö och handlar.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

I.
(nr 17)

Stadsborna var nog detsamma som byborna.

Jag och några pojkar här i byn brukade ha skärmystlingar med stads-
pojckarna som bodde innanför Tullen. Vi jagade varandra, men det var
inget allvarligt.

Getingevägsbönderna hade större lantbruk. Man tyckte kanske de var
lite större och finare. Men vi umgicks alla med varandra.

ACC. N:R M. 16742://

J.

(nr 17)

I.N. har gått i folkskola. På 20-talet gick han på Hvilan för att lära sig något om lantbruk. Gick i lära hos snickare Persson på Södergatan i 4 år, därav 3 år såsom lärling. Gesällbrev fick han 1940.

På Utmarksvägen och Getingevägen fanns lantbrukare med barn i högre skolor tidigt. Först på senare år har man börjat i byn att sätta sina barn i högre skolor.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

K.

(nr 17) snickeriet

I.N. tycker inte om bostadsbyggandet i byn. Det blir för mycket människor och lantbruket förstörs och därmed den fria företagsamheten.

Inga höghus får byggas utan det bör vara enfamiljshus, gärna villor med ändamålsenlig vettig planlösning.

Hoppas att inte ekonomibyggnaderna kommer att bli samlingslokaler. En del individer, som uppträder mer eller mindre störigt, skulle då dras dit. - Om de skall stå kvar beror på deras skick, ~~man~~ naturligtvis vore det önskvärt om de fick stå kvar. Svårt emellertid att finna någon lösning om vad de skulle användas till.

Korsvirkeshuset är för all del en vacker byggnad, med en gammal stabil byggnadsstil.

ACC. N:R M. 16742:13,

L.

(nr 17) snickeriet

I.N. tycker inte alls om att få ut en massa stadsbor. Här är lugnt och fridfullt. Har annars inget emot stadsbor.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16742:14.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M.

(nr 17) snickeriet

I.N. friköpte sin mark från Stiftsnämnden i början av 30-talet. Tycker att uppsägningen av arrendatorerna är mycket tråkigt, men man kan inte hindra utvecklingen. Om möjligt bör de få bo kvar.

Arrendatorerna är i dagens välfärdssamhälle sämre ställda än hyresgäster.-Arrendekontrakten är orättvisa genom att de ger olika ekonomisk ställning.

Skulden till orättvisorna ligger i utvecklingen ~~orsakad~~ orsakad av regimen vi haft i flera år. Det är snedvridet att regeringen subventionerat vissa kategorier på andra kategoriers bekostnad.

I.N. fruktar att stan, om den har råd och utvecklingen kräver det, tar även hans privata mark.

Fördelar med utvecklingen finns naturligtvis också, t.ex. gatubelysningen man fått i byn samt renhållningen.

Hur övriga drabbas beror på personlig läggning och om de vill bo kvar.

ACC. N:R M. 16742:15.

M.

(nr 17) snickeriet

Avgörande är också vad det kommer att kosta och vad stan kräver i hyra. - Många i byn är nära x pensionen och hade inte kunnat fortsätta så länge till.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND